

KLASA:UP/I-344-01/09-01/1078

URBROJ: 376-04-10-14

Zagreb, 17. studeni 2010.god.

Na temelju članka 12. stavka 1. točke 3., članka 52. stavaka 1. i 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine br. 73/08, dalje u tekstu: ZEK), u predmetu pokrenutom temeljem zahtjeva trgovačkih društava Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32, VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1, i Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d, za izmjenom regulatornih obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva u dijelu koji se odnosi na novi izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu, Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije je na sjednici održanoj 17. studenog 2010.god. donijelo

PRIJEDLOG ODLUKE

1. Odbijaju se zahtjevi trgovačkih društava Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32 (HT) i VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1 (VIPnet), za izmjenom regulatornih obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva u dijelu koji se odnosi na novi izračun cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu.
2. Djelomično se usvaja zahtjev trgovačkog društva Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d (Tele2) za izmjenom regulatorne obveze nadzora cijena određene društvu Tele2 konačnom odlukom Vijeća Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (klase:344-01/09-01/1078, urbroja:376-11-09-01) na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu i to u dijelu koji se odnosi na cijenu za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu. Mijenja se regulatorna obveza nadzora cijena određena Tele2 na način da Tele2 za uslugu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu, samo za razdoblje od 01. siječnja 2011.g. do 30. lipnja 2011.g., naplaćuje cijenu uvećanu za 30% od cijene koju su sukladno regulatornim obvezama obvezni primijeniti HT i VIPnet. U ostalim dijelovima regulatorna obveza nadzora cijena određena Tele2 ostaje nepromijenjena.

Obrazloženje

Dana 19. listopada 2010.g. HT je Hrvatskoj agenciji za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) dostavio zahtjev za izmjenom regulatorne obveze nadzora cijena i troškovnog računovodstva sukladno članku 52. stavku 3. ZEK-a navodeći kako je zbog značajnih promjena

uzrokovanih recesijom i krizom u cjelokupnom gospodarstvu, npr. Zakon o naknadi za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6% donesen kao antirecesijska mjera, zatim činjenice da Republika Hrvatska izlazi iz krize sporije nego ostale europske države, došlo do promjena koje imaju značajan utjecaj na određene mu regulatorne obveze na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. HT je uz svoj zahtjev također priložio rezultate izračuna nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu u iznosu 0,395 HRK/min temeljem propisane metodologije. Nastavno na to, a s obzirom da iz izračuna dobivenog metodologijom propisanom od strane HAKOM-a dolazi do značajnog postotka (30%) sniženja cijena u odnosu na postojeće HT je predložio primjenu cijene koja odgovara postojećoj cijeni umanjenoj za jednu trećinu razlike između postojeće i cijene izračunate temeljem propisane metodologije, dakle cijenu u iznosu od 0,505 HRK/min. Također, HT je naveo da bi se predložena izmjena cijene primjenjivala do nove analize mjerodavnih tržišta.

Nadalje, HAKOM je 21. listopada 2010.g. zaprimio dopis VIPnet-a je u kojem isti predlaže izmjenu načina propisanog Analizom tržišta završavanja za primjenu nove cijene zbog negativnih zbivanja na tržištu pokretnih elektroničkih komunikacija uzrokovanih recesijom i krizom u cjelokupnom gospodarstvu, odnosno novim okolnostima koje su se pojavile na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu od donošenja Odluke od 17. srpnja i pripadajuće Analize tržišta završavanja. VIPnet predlaže dvije mogućnosti i to: odgodu primjene nove cijene do 01. srpnja 2011.g. ili izračun nove cijene s primjenom od 01. siječnja 2011.g. ali temeljem podataka koji su vrijedili za početak 2010.g. Uz svoj zahtjev također priložio rezultate izračuna cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na temelju metodologije propisane Analizom tržišta završavanja u iznosu 0,396 HRK/min.

Dopisom od 21. listopada 2010.g. Tele2 se kao i HT i VIPnet poziva na nastale promjene na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu od donošenja Odluke od 17. srpnja i pripadajuće Analize tržišta završavanja te HAKOM-u predlaže dvije mogućnosti i to: kao prvu, odgodu primjene novih cijena na razdoblje od godine dana te kao drugu, primjenu manje stope smanjenja cijena, navodeći da bi navedeno imalo pozitivan utjecaj na ulaganja Tele2 pa time i na razvoj konkurencije na tržištu, te poticaj na gospodarski rast.

Dopisom od 17. studenog 2010.g. Tele2 je dopunio svoj zahtjev od 21. listopada 2010.g. navodeći da ukoliko HAKOM ne prihvati niti jednu od prethodno predloženih mogućnosti Tele2 predlaže kao treću mogućnost produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% na daljnji rok od godine dana.

Svojim zahtjevima HT, VIPnet i Tele2 traže izmjenu regulatornih obveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva sukladno članku 52. stavku 3. ZEK-a smatrajući da gospodarska kriza kao i Zakon o naknadi za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6% su promjene koje imaju značajnog utjecaja na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. Slijedom navedenog, s obzirom da je iz zahtjeva istih vidljivo da se temelje na istoj pravnoj osnovi i na istom ili sličnom činjeničnom stanju HAKOM je temeljem članka 44. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine br. 47/09) zaključkom (klase: 344-01/10-01/1078, urbroja: 376-11-10-04 DM/KŠS) od 05. studenog 2010.g. spojio predmete u jedan postupak.

Ocjenjujući osnovanost zahtjeva HT-a, VIPnet-a i Tele2 HAKOM utvrđuje slijedeće.

Zahtjevi HT-a, VIPnet-a i Tele2 temelje se na odredbi stavka 3. članka 52. ZEK-a koji glasi: „Operator može od Agencije zatražiti provedbu postupaka iz stavka 1. ovoga članka ako učini vjerojatnim da su nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu.“

HAKOM je odlukom od 17. srpnja 2009.god. (klase:344-01/09-01/1078, urbroja:376-11-09-01) čiji sastavni dio je dokument „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu“ (dalje u tekstu: Analiza tržišta završavanja) odredila trgovačka društva Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Savska cesta 32 (HT), VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1 (VIPnet), te Tele2 d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 269d (Tele2) operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu. HT-u i VIPnet-u je, između ostalog, određena regulatorna obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva (čl. 62. ZEK-a) dok je društvu Tele2 određena regulatorna obveza nadzora cijena. Načini, uvjeti i rokovi provođenja regulatorne obveze propisani su dokumentom Analiza tržišta završavanja.

U sklopu navedene obveze HT i VIPnet obvezni su 01. siječnja 2011.g. u svoje standardne ponude međupovezivanja ugraditi nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu s tim da su obvezni 60 dana prije primjene novih cijena, provesti postupak provjere istih na temelju metodologije koja je objašnjena u poglavlju 10.1.4.1. Analize tržišta završavanja i to na temelju posljednjih dostupnih vrijednosti. Nadalje, u istom roku Tele2 ima mogućnost u svoju minimalnu ponudu uvjeta međupovezivanja ugraditi novu cijenu usluge završavanja (terminacije) temeljenu na izračunu HT-a i VIPnet-a uz stupanj asimetrije od 20%, dakle, uvećanu za 20% od cijene koju su obvezni primijeniti HT i VIPnet.

Kao što je i određeno dokumentom *Analiza tržišta završavanja* obveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva provodi se temeljem metode referentnih vrijednosti sve do trenutka dok ne bude završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela kojim će HAKOM biti u mogućnosti provjeriti ispravnost metodologije troškovnog računovodstva primijenjene od strane operatora sa značajnom tržišnom snagom HT-a i VIPnet-a. S obzirom na to da nije završen projekt koji uključuje izradu troškovnog modela kojim će HAKOM biti u mogućnosti izračunati stvarni trošak usluge, odnosno koji će u konačnici omogućiti provedbu načela troškovne usmjerenosti cijena, cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011. godinu mora biti postavljena na temelju metode referentnih vrijednosti kojom se određuje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva na razini europskog prosjeka.

U Republici Hrvatskoj, ako promatramo samo zadnje dvije godine odnosno 2009. i 2010. godinu, a radi trajanja upravnih postupaka analize tržišta koja je uključivala i provođenje javne rasprave, analizu komentara i donošenje konačne odluke, cijena završavanja (terminacije) poziva nije bila na razini europskog prosjeka, već je bila značajno viša od europskog prosjeka i to iz razloga što je cijena koja je bila na snazi izračunata još početkom 2009.g. U Analizi tržišta završavanja, cijena usluge završavanja (terminacije) poziva određena je na temelju podataka Cullen International-a „*Cross Country Analysis*“ za zemlje zapadne Europe od siječnja 2009. godine i zemlje središnje i istočne Europe od prosinca 2008. godine iz čega proizlazi da je cijena od 0,56 kn/min, koja je operatorima HT i VIPnet određena za 2010. godinu, predstavljala europski prosjek za 2009. godinu. Tijekom siječnja i veljače 2009. godine cijena završavanja (terminacije) za operatore HT i VIPnet iznosila je 0,786 kn/min, a za ostale mjeseci u 2009. godini ista je iznosila 0,672 kn/min. Iz navedenog proizlazi da su operatori HT i VIPnet za siječanj i veljaču 2009. godine za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali cijenu koja je za 0,226 kn/min veća od europskog

prosjeaka odnosno za preostale mjesece u 2009. godini cijenu koja je za 0,112 kn/min veća od europskog prosjeaka.

Nadalje, na temelju ulaznih podataka Cullen International-a za početak 2010. godine operatori HT i VIPnet, tijekom 2010. godine, za uslugu završavanja (terminacije) poziva naplaćivali su cijenu koja je za 0,081 kn/min veća od europskog prosjeaka.

Nastavno na navode HT-a i VIPnet-a o dodatnom teretu koji im je nametnut zbog gospodarske krize u vidu naknade za pružanje usluga u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama u iznosu od 6%, Vijeće HAKOM-a navedenu naknadu, koju je potrebno promatrati zajedno s cijenom završavanja (terminacije) poziva koja je tijekom 2009. i 2010. godine bila značajno veća od europskog prosjeaka, ne smatra dovoljnim razlogom da cijenu završavanja (terminacije) poziva odredi i za 2011. godinu na razini koja je iznad europskog prosjeaka s obzirom da bi ista negativno utjecala na gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj. Naime, upravo postavljanje veleprodajnih naknada na razinu europskog prosjeaka dovest će do sniženja troškova usluge završavanja (terminacije) poziva operatora prema drugim operatorima, što bi moglo stvoriti preduvjete za sniženje cijena maloprodajnih usluga, a čime bi moglo doći do povećanja potrošnje od strane krajnjih korisnika, što bi u konačnici pomoglo razvoju gospodarstva i izlasku Republike Hrvatske iz gospodarske krize.

Nadalje, Vijeće HAKOM-a je uzelo u obzir da svako sniženje naknada dovodi do sniženja prihoda operatora, međutim, liberalizacija tržišta, koja podrazumijeva veći broj operatora u pokretnim i nepokretnim mrežama, omogućava pozitivno makroekonomsko okruženje u kojem postoji efikasna konkurencija između operatora, a koja dovodi do pružanja novih, inovativnih usluga te pružanja tih usluga po nižim cijenama što nije moguće u slučaju zadržavanja veleprodajnih naknada na nerealno visokoj razini. Isto tako, u predmetnoj Analizi tržišta završavanja definirano je da je jedna od glavnih prepreka razvoju tržišnog natjecanja koje mogu postaviti operatori sa značajnom tržišnom snagom, postavljanje cijena na visoku razinu. Na ovaj način, odnosno postavljanjem cijena na razinu europskog prosjeaka, sprječava se iskorištavanje značajne tržišne snage operatora, a što je vrlo detaljno obrazloženo u spomenutoj Analizi tržišta završavanja.

HAKOM je primjenom propisane metodologije koristio podatke objavljene na internet stranicama Cullen International-a „*Cross Country Analysis*“ za zemlje zapadne Europe od 30. rujna 2010.g. i zemlje središnje i istočne Europe od 03. rujna 2010.g., dok su tržišni udjeli operatora po broju korisnika potrebni za izračun prosječne cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u pokretnu mrežu za svaku zemlju, dobiveni na temelju zadnjih dostupnih podataka (podaci za prvo tromjesečje 2009.g.) objavljenih u časopisu Informa Telecoms & Media (za zemlje zapadne Europe - br. 494 od 22. lipnja 2009.g., a za zemlje središnje i istočne Europe - br. 495 od 06. srpnja 2009.g.) te izračunao da nova cijena usluge završavanja (terminacije) poziva treba iznositi 0,39 HRK/min, koji iznos je približno jednak iznosu kojeg su izračunali i dostavili društva HT i VIPnet. Naime, HT i VIPnet ne osporavaju metodologiju izračuna nove cijene propisane Analizom tržišta završavanja, već se isti sukladno članku 52. stavku 3. ZEK-a pozivaju na promijenjene okolnosti koje su nastupile na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu od donošenja Odluke od 17. srpnja i pripadajuće Analize tržišta završavanja.

U skladu sa svime prethodno navedenim, Vijeće HAKOM-a smatra da prijedlog HT-a da se cijena usluge završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. umanji za jednu trećinu razlike postojeće cijene i cijene izračunate temeljem propisane metodologije, odnosno da iznosi 0,505 kn/min kao i prijedlog

da nova cijena usluge završavanja (terminacije) poziva bude na snazi do nove analize tržišta nije opravdan iz razloga što je Analizom tržišta završavanja već propisano da se cijena usluge završavanja (terminacije) poziva mijenja jednom godišnje u skladu s europskom praksom, i navedena činjenica je HT-u bila poznata još od trenutka donošenja Odluke od 17. rujna i pripadajuće Analize tržišta završavanja. Dakle, sukladno tome nova cijena usluge završavanja (terminacije) poziva dobivena propisanom metodologijom u iznosu od 0,39 kn/min neće biti na snazi do nove analize tržišta, već do 31. prosinca 2011.g.

Slijedom toga obrazloženja, i VIPnet-ov prijedlog o mogućnosti odgode primjene nove cijene usluge završavanja (terminacije) poziva do 01. srpnja 2011.g., odnosno da cijena od 0,56 HRK/min bude na snazi do 30. lipnja 2011.g. kao i prijedlog Tele2 koji smatra da bi cijena završavanja (terminacije) od 0,56 kn/min, koja je na snazi u 2010.g., trebala biti na snazi i tijekom cijele 2011.g. Vijeće HAKOM-a ne može prihvatiti jer u konačnici, zadržavanje cijene usluge završavanja (terminacije) poziva još pola godine ili godinu dana na razini europskog prosjeka s kraja 2008.g. i početka 2009.g. ugrozilo bi daljnju liberalizaciju tržišta u Republici Hrvatskoj i kako je već navedeno, usporilo proces izlaska Republike Hrvatske iz krize.

Nadalje, drugi prijedlog VIPnet-a da izračun nove cijene koja će se primijeniti od 01. siječnja 2011.g. bude temeljen na podacima koji su vrijedili za početak 2010.g. Vijeće HAKOM-a ne može prihvatiti iz razloga što je Analizom tržišta završavanja (str. 75) jasno propisano kako će se provesti postupak provjere cijene završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu na temelju najnovijih dostupnih vrijednosti i metodologije 60 dana prije primjene novih cijena odnosno na temelju najnovijih dostupnih podataka s 01. studenim 2010.g. što isključuje mogućnost da se za izračun cijene završavanja (terminacije) poziva za 2011.g. primjene podaci s kraja 2008.g. za zemlje središnje i istočne Europe te početka 2009.g. za zemlje zapadne Europe.

Također, vezano uz VIPnet-ove navode kako bi primjena novih cijena u skladu s metodologijom dovela do većeg pada u odnosu na prosječan pad cijena završavanja (terminacije) poziva u zemljama Europske unije, Vijeće HAKOM-a ističe kako se stupanjem na snagu nove cijene završavanja (terminacije) poziva sa 01. siječnja 2011.g. cijena iste samo usklađuje s europskim prosjekom, a što nije bio slučaj u 2009.g i 2010.g. kada je cijena završavanja (terminacije) poziva bila iznad europskog prosjeka.

Nadalje, vezano uz prijedlog Tele2 po kojem bi cijena završavanja (terminacije) poziva za operatore HT i VIPnet iznosila 0,50 kn/min također nije prihvatljiva kako iz prethodno spomenutih razloga, tako i zbog činjenice da predložena cijena ne odgovara metodologiji koja je određena Analizom mjerodavnog tržišta.

Vezano za dio zahtjeva Tele2 koji se odnosi na produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% na daljnji rok od godine dana Vijeće HAKOM smatra da je navedeni zahtjev djelomično opravdan iz razloga kako slijedi.

Tele2, iako na tržištu završavanja (terminacije) poziva također ima status operatora sa značajnom tržišnom snagom, kao što je naglašeno u analizi tržišta nije u istoj poziciji kao operatori HT i VIPnet. Vijeće HAKOM-a smatra da je prilikom određivanja cijene za uslugu završavanja (terminacije) poziva Tele2 za 2011.godinu potrebno promatrati kroz prethodno spomenutu činjenicu odnosno činjenicu da Tele2 nije u istoj poziciji na tržištu kao HT i VIPnet.

Prethodno spomenuto Vijeće HAKOM-a potkrepljuje činjenicom da je tržišni udio operatora Tele2 na kraju 2009. godine po broju korisnika iznosio 9,91% dok je tržišni udio HT-a iznosio 47,37%, a tržišni udio VIPnet-a 42,72%. Isto tako, udio operatora Tele2 u ukupnom prihodu na kraju 2009. godine iznosio je 9,94% dok je tržišni udio HT-a iznosio 50,99%, a tržišni udio Vipnet-a 39,08%.

Na kraju drugog tromjesečja 2010. godine tržišni udio operatora Tele2 po broju korisnika je iznosio 10,85% dok je tržišni udio HT-a iznosio 45,93%, a tržišni udio VIPnet-a 43,23%. Isto tako, udio operatora Tele2 u ukupnom prihodu na kraju drugog tromjesečja 2010. godine iznosio je 12,54% dok je tržišni udio HT-a iznosio 48,51%, a tržišni udio VIPnet-a 38,95%.

Uzevši u obzir metodologiju koja je propisana analizom tržišta, dogodio bi se drastičan pad cijene kod operatora Tele2 za uslugu završavanja (terminacije) poziva iz razloga što bi se cijena u apsolutnom iznosu smanjila za 0,26 kn/min odnosno iznos asimetrije bi sa skoro 0,17 kn/min pao na manje od 0,08 kn/min. Drugim riječima, cijena završavanja (terminacije) poziva pala bi za 35% što bi predstavljalo najviši pad unutar razdoblja od godine dana promatrajući većinu europskih zemalja.

Vijeće HAKOM-a smatra kako tržišni udio operatora Tele2 nije porastao u dovoljnoj mjeri (porastao je malo manje od 3% po приходima) odnosno mjeri koja bi mogla podnijeti sniženje cijene završavanja (terminacije) poziva za čak 35%. Vijeće HAKOM-a smatra kako bi tako drastičan pad cijene završavanja (terminacije) poziva unutar razdoblja od godine dana mogao naštetiti tržišnom udjelom operatora Tele2, a samim time i djelotvornom tržišnom natjecanju koje HAKOM, kao regulatorno tijelo, mora omogućiti.

Isto tako, Vijeće HAKOM-a smatra nužnim uzeti u obzir i činjenicu da operator Tele2 nije tijekom 2010. godine bio u mogućnosti ostvariti zacrtane planove izgradnje vlastite pristupne mreže zbog poteškoća u dobivanju građevinskih dozvola. Na navedeno su utjecali načini planiranja i upravljanja prostornim planovima. Upravo je prethodno spomenuta nemogućnost utjecala da Tele2 koristi uslugu nacionalnog roaming-a tijekom 2010. godine u većoj mjeri od planirane, a što je dodatno opteretilo troškovnu strukturu istog.

U skladu s navedenim Vijeće HAKOM-a predlaže da se iznos asimetrije za operatora Tele2 do 30. lipnja 2011. godine zadrži na razini od 30% a od 01. srpnja 2011. godine do 31. prosinca 2011.g. iznosi 20% sukladno Analizi završavanja..

Zaključno, s obzirom da u postupcima pokrenutim na temelju stavka 3. članka 52. ZEK-a podnositelj mora učiniti vjerojatnim da su nastale promjene koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu, Vijeće HAKOM-a je utvrdilo da HT i VIPnet u ovom predmetu nisu iznijeli niti jedan opravdani razlog, odnosno činjenicu kojom bi učinili vjerojatnim postojanje objektivnih promjena koje imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnom tržištu dok je zahtjev Tele2 u dijelu koji se odnosi na produljenje primjene postojećeg iznosa asimetrije od 30% utvrdilo da je isti djelomično opravdan.

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, Vijeće HAKOM-a je temeljem članka 12. stavka 1. točke 3. i članka 52 ZEK-a odlučilo kao u izreci. S obzirom da ovaj prijedlog može imati znatniji utjecaj na mjerodavno tržište, HAKOM smatra opravdanim provesti javnu raspravu predviđenu u članku 22. ZEK-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Miljenko Krvišek, dipl. ing. el